

Gemeente

Inleiding

De Landelijke Beweging wil de nieuwe programma's en beleidsbeslissingen inspireren bij het besturen van onze dorpen, gemeenten, steden en provincies. Deze tekst bevat de algemene visie van de Landelijke Beweging voor de gemeenten en is opgebouwd uit drie delen:

- Het platteland als woon- en leefomgeving
- Het platteland als werkomgeving
- Het Vlaamse platteland in een verstedelijkte context

Deze uitgeschreven tekst biedt je de mogelijkheid om te knippen en te plakken naar jouw eigen partijprogramma of persoonlijke programma. Het is kant-en-klaar geschreven vanuit het oogpunt van de gemeente. Voor de concrete toepassing van deze visie in de praktijk en voor inspirerende voorbeelden kan je terecht in onze zestien inspiratiefiches.

Een goed beleid legt links tussen de thema's en past ze toe op maat van jouw gemeente.

Platteland als woon- en leefomgeving

Belangrijkste inspiratiefiches met concrete acties:

- *Dorpenbeleid en participatie*
- *Wonen*
- *Openbaar Domein en Publieke Ruimte*
- *Verenigingsleven*
- *Zorg*
- *Kinderen*
- *Jeugd*
- *Armoede*
- *Samenwerkingsverbanden*
- *Mobiliteit*

Dorpenbeleid en participatie

De gemeente voert een dynamisch plattelandsbeleid, dat impulsen geeft aan de leefbaarheid van het platteland. De gemeente stelt hiervoor een schepen voor plattelandsbeleid aan. De dorpen op dit platteland zijn een energieke en creatieve omgeving, met een laboratoriumfunctie. Ze hebben de kracht om oplossingen te vinden voor de ruimtelijke, economische en sociale problemen op het hedendaagse platteland. De gemeente werkt aan een dorpenbeleid via betrokkenheid en participatie. Ze zorgt voor een bereikbare en betaalbare dienstverlening dicht bij en samen met de burger. Ze zorgt ervoor dat er in elke kern minstens één ontmoetingsruimte is.

Het bestuur betreft de inwoners bij het beleid en kiest bewust voor een bestuursstijl waarbinnen burgers en overheid meer partners worden. Ze doet dat door experimenten op te zetten in samenwerking met het lokale verenigingsleven. Lokale besturen nemen een regierol aan, geven ondersteuning aan en worden geen concurrent van initiatieven die groeien vanuit het middenveld. De gemeente informeert elke bewoner correct, volledig en tijdig.

Wonen

De verantwoordelijkheid van de gemeenten voor het omgevings- en woonbeleid zal de komende jaren verder toenemen. De gemeente durft daarom haar verantwoordelijkheid nemen in het ruimtelijk beleid en denkt na over wonen, woonkwaliteit en nieuwe woonvormen. Ze speelt hierop

in door oude verkavelings- en vergunningsvoorschriften aan te passen aan nieuwe noden. Om de leefbaarheid te garanderen voert de gemeente een beleid dat inzet op wonen én leven in kernen en op verdere verdichting, zowel in de stad als op het platteland. Ze streeft naar minder leegstand en verkrotting en meer aangepaste en goed geïsoleerde woningen. Ook investeert ze in dorpsvernieuwingprojecten, met aandacht voor kleinere woongelegenheden en voor het samenleven van meerdere generaties. Een goed woonbeleid is bovendien een cruciaal element voor een doeltreffend armoedebestrijdingsbeleid.

De leefbaarheid van een woonwijk of dorpskern is wel niet ter herleiden tot haar ruimtelijke dimensie. De woonomgeving omvat een kwaliteitsvolle publieke ruimte en voorzieningen op wijkniveau (zeker voor ouderen en voor gezinnen met kinderen). Het ruimtelijk en woonbeleid heeft op die manier niet alleen aandacht voor de voorzieningen, maar ook voor diverse sociale aspecten in de gemeente.

Openbaar domein en publieke ruimte

Investerings- en onderhoud van het openbaar domein en de publieke ruimte maken de leefomgeving leefbaar. De gemeente investeert daarom in een aangenamer en groener openbaar domein, in het bijzonder in de kernen en woonwijken, rekening houdend met de noden van de directe omgeving. Ze beperkt het overstromingsrisico door waterlopen te onderhouden en aan te leggen en een actief waterbeheer te voeren. Ze legt weginfrastructuur aan die uitnodigt tot verantwoord rijgedrag en die rekening houdt met het aanwezige verkeer (vb. landbouwverkeer of fietsers). Nutsvoorzieningen zijn tegen een betaalbare prijs beschikbaar als een basisrecht voor elke inwoner.

Verenigingsleven

Sinds de middelen voor cultuur ingekapseld werden in het gemeentefonds voelt de gemeente niet langer externe druk om te investeren in haar verenigingsleven. Toch is het unieke verenigingslandschap in Vlaanderen van bijzondere waarde om de lokale gemeenschap verbonden te houden en verdient het de waardering van de gemeente. Zij investeert daarom in een bruisend verenigingsleven, als smeerolie voor de lokale gemeenschap. Elke inwoner heeft op die manier toegang tot een laagdrempelig verenigingsleven op maat.

De gemeente stelt infrastructuur voor sport ter beschikking. Ze heeft daarbij oog voor infrastructuur voor de paardensport, ook in de deelgemeenten en in de buitenlucht (oefenterreinen, ruitersporen ...) en voor andere verenigingen (vb. sport). Ze voorziet ook in infrastructuur voor cultuur, met minstens een ontmoetingsruimte in elke kern.

Zorg

Het lokaal bestuur zorgt voor een kwaliteitsvol en integraal (thuis)zorgbeleid. In de gemeente is er toegankelijke zorg en informatieverstrekking zonder drempels. De gemeente werkt acties uit die iets doen aan onaangepaste woningen. Ze ondersteunt vrijwilligers, mantelzorgers en sociaal-culturele verenigingen. Essentieel is dat de gemeente niet alle dienstverlening zelf organiseert, maar ondersteunend optreedt of samenwerkt met de aanwezige zorgpartners. Bij de inkanteling van het OCMW heeft de gemeente extra aandacht voor welzijn en zorg, ook bij zelfstandigen.

Kinderen

De gemeente voert een kindvriendelijk beleid. Ze voorziet in kinderopvang voor baby's, peuters en schoolgaande kinderen in elke deelgemeente. Ze ondersteunt en financiert de Huizen van het Kind. Ze zorgt ervoor dat kinderopvang en Huizen van het Kind inzetten op een efficiënte dienstverlening die alle gezinnen ondersteunt, maar met extra aandacht voor de kwetsbaarste gezinnen. Ze voert de dienstverlening rond het kind niet zelf uit, maar neemt een regierol op.

Jeugd

De gemeente betreft jongeren en hun organisaties bij het uitstippelen van het gemeentelijk beleid. Dit leidt tot een geïntegreerd beleid, waar het belang van jongeren ook aan bod komt en de uitgetrokken middelen niet verdwijnen. Dit kan ze bijvoorbeeld doen door jongeren(organisaties) proactief te bevragen over diverse thema's. De gemeente erkent de

werking van jeugdorganisaties en behoudt overleg- en adviesorganen voor en door jeugd. In de gemeente is voldoende infrastructuur voor jeugdwerk aanwezig.

Armoede

Tegen de gangbare beeldvorming in, komen kansarmoede en bestaansonzekerheid niet alleen voor in grootsteden, maar ook op het platteland. De armoedeproblematiek is er vaak wel minder zichtbaar door een grotere ruimtelijke spreiding en door het specifieke profiel, met name meer (hoog)bejaarde alleenstaande eigenaars. De gemeente heeft daarom aandacht voor en waardeert de rol van lokale verenigingen in het monitoren van het samenleven op het platteland. Ze biedt ouderen- en gezinsondersteuning die ook maatschappelijk kwetsbare gezinnen bereikt. Hierdoor krijgen alle kinderen ontwikkelingskansen. Sociale huizen en OCMW's bouwen ook kennis op over de economische en sociale realiteit van landbouwers in moeilijkheden.

De integratie van het OCMW in de gemeente leidt tot een sterker sociaal beleid in de gemeente. Het sociale beleid wordt een inclusief welzijnsplan, waarin maximale dwarsverbanden gelegd worden met andere beleidsdomeinen (onderwijs, jeugd, sport, cultuur ...) en dat vertrekt van het zorg-op-maatprincipe.

Samenwerkingsverbanden tussen gemeenten

Intergemeentelijke samenwerkingen staan onder druk. Nochtans zijn ze de garantie om de dienstverlening in landelijke gemeenten op peil te houden. De Landelijke Beweging pleit niet voor verplichte grootschalige gemeentefusies, maar wel voor het versterken van de bestuurskracht van de gemeenten door samenwerkingsverbanden. De gemeenteraad voert controle uit over de intergemeentelijke samenwerking als een belangrijk verlengstuk van de gemeenten. Er is meer lokale en directe participatie van burgers en het middenveld, vb. via energiecoöperaties. De gemeente is verantwoordelijk voor een duidelijke scheiding van de rollen van lokale besturen (regisseur, ondersteuner en initiatiefnemer) en garandeert de lokale dienstverlening, ook al werken gemeenten samen.

Platteland als werkomgeving

Belangrijkste inspiratiefiches met concrete acties:

- Land- en tuinbouw
- Beeldvorming land- en tuinbouw
- Economie

Land- en tuinbouw

De land- en tuinbouw is een belangrijke economische sector binnen de open ruimte. De gemeente voert daarom een beleid dat garant staat voor een duurzame, toekomstgerichte ontwikkeling van de land- en tuinbouwbedrijven. Dit beleid biedt de mogelijkheid voor bedrijven om zelf te bepalen in welke richting ze rechtszeker willen ontwikkelen en differentiëren binnen de wettelijke voorschriften.

De gemeente kiest voor het model van de familiale landbouw. Zulke bedrijven zijn in handen van gezinnen die over hun eigen werkkapitaal beschikken en zelf keuzes maken en beslissingen nemen over wat er op hun bedrijf gebeurt. De gemeente erkent en waardeert de inspanningen die de hele sector levert en beperkt zich niet tot een bepaalde soort of een bepaald type van land- en tuinbouw. In haar vergunningverlening en plannen geeft de gemeente rechtszekerheid aan land- en tuinbouwbedrijven. De gemeente heeft een schepen met de specifieke bevoegdheid voor land- en tuinbouw.

Een groot deel van de open ruimte wordt bewerkt en beheerd door land- en tuinbouwers. De gemeente bouwt een breed maatschappelijk draagvlak uit waarop zij kunnen terugvallen. Ze heeft een belangrijke stimulerende en ondersteunende rol in de verbreding van de land- en tuinbouw en in de imago-ondersteuning. De gemeente is trots op lokaal geproduceerde

producten en ondersteunt hun productie. Het land- en tuinbouwbeleid legt links naar verbreding, ruimtelijke ordening, milieu, landschap ...

Beeldvorming rond land- en tuinbouw

Steeds minder mensen kennen de oorsprong van hun voedsel en de manier waarop het geproduceerd wordt. De gemeente werkt daarom mee aan een sterk platform voor de sector door bij te dragen aan een correcte beeldvorming. Op die manier zullen de inwoners hun mening over de sector vormen met kennis van zaken en realiteitszin. Landbouw moet bekend zijn als productiesector en als deel van de (wereld)economie, maar ook als drager van het landschap en beheerder van de open ruimte.

De gemeente neemt politieke beslissingen die gestoeld zijn op feiten en op wetenschappelijke kennis, niet op emotionele argumenten. Ze biedt kansen om consumenten de waarde van de sector te leren kennen inzake kwaliteit, beheer van open ruimte, innovatie, ondernemerschap, tewerkstelling, exportwaarde én in functie van onze voedselzekerheid als een van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.

Economie

Op het platteland en in de landelijke dorpen werken mensen, ook buiten de land- en tuinbouw. De gemeente geeft kansen voor economische ontwikkelingen op de schaal van het dorp, met extra aandacht voor jonge en startende ondernemers. Zelfstandigen krijgen nieuwe kansen om in de dorpskern een zaak uit te bouwen. De gemeente zet hierbij in op een beter ruimtelijk rendement bij de ontwikkeling van nieuwe economische activiteiten op het platteland (inbreiding versus uitbreiding).

Specifiek voor het agrarisch gebied voert de gemeente een beleid waarbij de nieuwe economische activiteiten die zich binnen dit gebied ontwikkelen de aanwezige landbouwactiviteiten niet verstoren. De gemeente zorgt voor het prioritair benutten van verlaten terreinen en leegstaande panden, vooraleer de open ruimte wordt aangesneden.

Tot slot voorziet de gemeente in een degelijke openbare infrastructuur (wegenis, afwatering, nutsvoorzieningen ...) waarop de lokale economie kan rekenen.

Platteland in een verstedelijkte context

Belangrijkste inspiratiefiches met concrete acties:

- *Mobiliteit*
- *Open ruimte*
- *Milieu, omgeving en natuur*
- *Landbouwverbreding*

Mobiliteit

De mobiliteitsknoop in de Vlaamse Ruit wordt steeds groter en de files worden langer. Het verkeer rond regionale steden neemt ook steeds verder toe. De verdere verstedelijking dwingt ons om na te denken over de toekomstige werkgelegenheid en mobiliteit. Het verkeers- en mobiliteitsbeleid is bij uitstek een beleidsdomein waar een geïntegreerde aanpak noodzakelijk is. In heel Vlaanderen moet de verkeersveiligheid verbeteren, op elk type weg.

Het lokaal bestuur stemt het mobiliteitsbeleid af met het beleid rond ruimte(lijke ordening). Ze stimuleert de fiets als vervoermiddel voor wie die mogelijkheid heeft. Ze maakt openbaar vervoer aantrekkelijker als alternatief en ijvert voor een volwaardige invulling van de basisbereikbaarheid. De gemeentebesturen streven hierbij naar een vlotte bereikbaarheid van mobiliteitsknooppunten en van lokale en regionale voorzieningen.

De gemeente vermindert het sluipverkeer en verbetert het buurtwegennetwerk projectmatig door het beter af te stemmen op de realiteit van de Atlas der Buurtwegen en het geleidelijk om te

vormen tot een hedendaags netwerk van buurtwegen. Deze trage wegen maken deel uit van een netwerk van veilige verbindingen en worden ook recreatief gebruikt.

Open ruimte

De gemeente speelt een cruciale rol in haar beleid rond de open ruimte. Ze voert een beleid dat gericht is op het verbeteren van het ruimtelijk rendement, waarbij inbreiding in de plaats van verdere versnippering, multifunctionaliteit en het vrijwaren van de open ruimte vooropstaan. Een groot deel van deze open ruimte wordt bewerkt en beheerd door land- en tuinbouwers. De gemeente biedt daarom ontwikkelingskansen voor land- en tuinbouwbedrijven, bij uitstek binnen het agrarisch gebied. Ze kiest voor een multifunctionele inrichting van het buitengebied in de gemeente, inclusief het agrarisch gebied, waarin voedselproductie centraal staat, die leidt tot een duurzaam samengaan van diverse functies binnen dit gebied, zoals recreatief medegebruik.

Milieu, omgeving en natuur

De gemeente vervult de rol die ze in het nieuwe omgevingsbeleid krijgt toegewezen optimaal. Ze neemt initiatieven voor een stimulerend milieubeleid en voert een waterbeleid dat rekening houdt met de eigenheden van elk gebied. Ze kiest voor een natuurbeleid dat ook kansen geeft aan de aanwezige land- en tuinbouw. Ze waardeert en beloont inspanningen in de realisatie van klimaatdoelstellingen.

Landbouwverbreding

Binnen de land- en tuinbouwsector zijn er tal van verbredingsactiviteiten – 'gele' (korte keten, hoevetoerisme, zelfpluk, activiteiten, groene zorg ...), zowel als 'groene' (agrarisch natuurbeheer, landschapsbeheer, hergebruik van afvalstoffen ...), 'rode' (energieproductie, grondstoffen voor biobrandstoffen, biogasproductie ...) en 'blauwe' (beheer van overstromingsgebieden, oeverzones ...).

De gemeente sensibiliseert de medegebruikers van het agrarisch gebied en ondersteunt verbreding in al haar vormen. De gemeente zorgt voor een duidelijk vergunningenkader voor verbredingsactiviteiten op land- en tuinbouwbedrijven. De gemeente waardeert de korteketenproductie door die op te nemen in het Burgemeesterconvenant en door de voorkeur te geven aan producten uit de eigen regio.